

NARODNA BANKA SRBIJE

SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

**PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM
FINANSIJSKOM TRŽIŠTU
16–27. april 2018.**

Maj 2018.

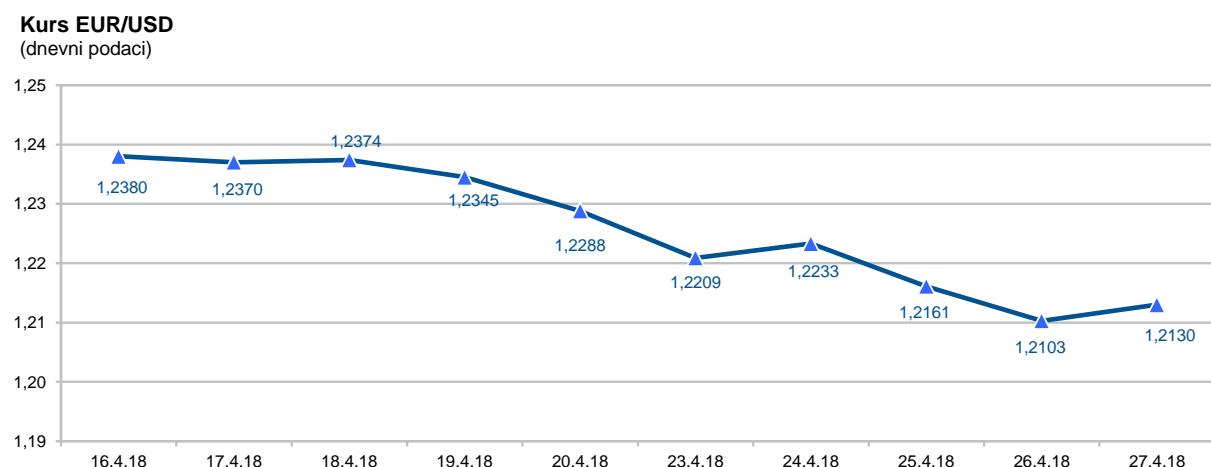
NARODNA BANKA SRBIJE
 SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
 ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

Pregled i predviđanje referentnih kamatnih stopa pojedinih centralnih banaka

	Referentna kamatna stopa (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum poslednje promene	Naredni sastanak	Očekivanje (u %)
I Evropska centralna banka	0,00	-0,05	10. 3. 16.	14. 6. 18.	\
II Federalne rezerve	1,50–1,75	+0,25	21. 3. 18.	13. 6. 18.	1,75–2,00
III Banka Engleske	0,50	+0,25	2. 11. 17.	21. 6. 18.	\
IV Banka Kanade	1,25	+0,25	17. 1. 18.	30. 5. 18.	\
V Narodna banka Švajcarske	(-1,25%) – (-0,25%)	-0,50	15. 1. 15.	21. 6. 18.	\

Izvor: Bloomberg LP.

1. Kurs EUR/USD

Izvor:Bloomberg LP

Početak izveštajnog perioda obeležilo je slabljenje dolara prema evru, usled rasta očekivanja da tenzije u Siriji, nakon napada koji su predvodile SAD, neće prerasti u sukob većih razmera, što je podržalo tražnju za akcijama i drugom aktivom koja nosi veći rizik, negativno se odražavajući na tražnju za dolarom. Dolar je dodatno oslabio pod uticajem komentara predsednika SAD Donalda Trampa, koji je izjavio da Kina i Rusija namerno nastoje da oslabe svoje valute, dok objava podataka o maloprodaji u SAD boljih od očekivanih (maloprodaja je tokom marta ostvarila prvi rast u poslednja četiri meseca) nije uspela da podrži vrednost dolara na početku nedelje. Međutim, narednog dana evro slabi prema dolaru, nakon objave istraživanja ZEW instituta, prema kome u aprilu optimizam među investitorima u Nemačkoj značajno opada, odražavajući objavu slabijih privrednih podatka i povećanu zabrinutost oko moguće štete od međunarodnih trgovinskih konflikata i trenutne situacije oko rata u Siriji. U drugom delu nedelje dolar prema evru dodatno jača, pod uticajem očekivanja nastavka povećanja kamatne stope FED-a i rasta prinosa državnih obveznica SAD, nasuprot rastu zabrinutosti oko usporavanja rasta privredne aktivnosti u zoni evra i sporijeg tempa normalizacije monetarne politike ECB-a. Upravo različita očekivanja monetarnih politika ECB-a i FED-a dovela su do rasta razlike u

prinosima između dvogodišnjih državnih obveznica SAD i Nemačke na najviše nivoe u poslednjih trideset godina (oko 300 bazičnih poena), dodatno podstičući tražnju za dolarom. U toku prve nedelje evro je oslabio prema dolaru za 0,35%.

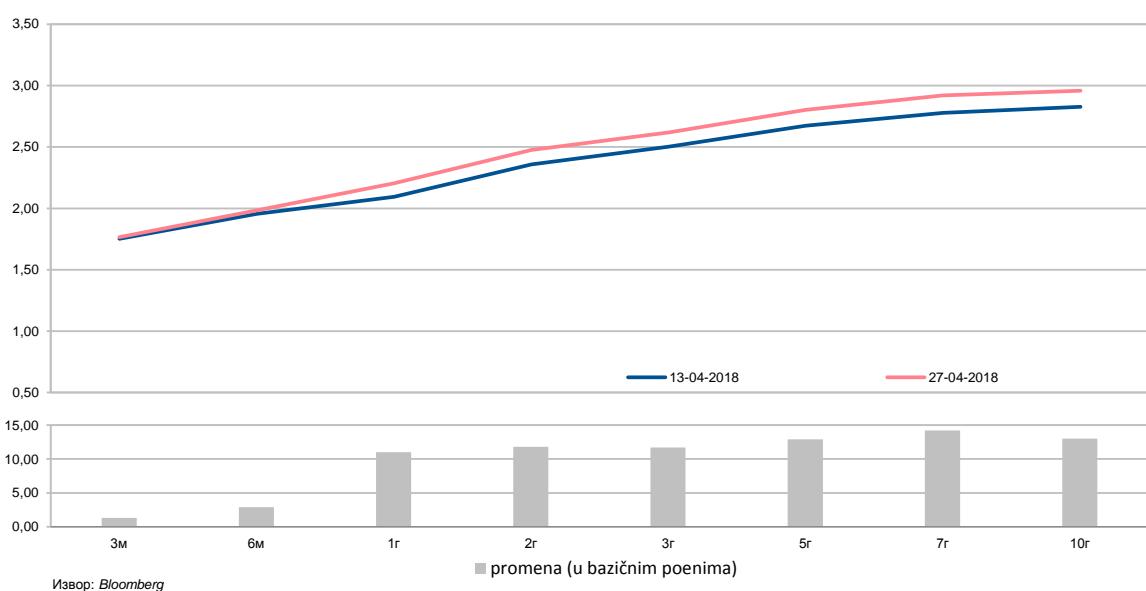
Jačanje dolara nastavljeno je i na početku druge nedelje, podržano daljim rastom prinosa državnih obveznica SAD, kao i smirivanjem trgovinskih tenzija, nakon što je predsednik SAD Tramp objavio da će sekretar Trezora SAD Mnuchin u narednim danima posetiti Kinu radi razgovora o trgovinskim odnosima dveju zemalja, dok pregovori o *NAFTA* sporazumu teku dobro. Nakon privremenog jačanja evra, vrednost dolara prema evru sredinom nedelje raste, pod uticajem rasta prinosa do dospeća desetogodišnje državne obveznice SAD na nivo od preko 3%, prvi put nakon više od četiri godine, usled rastuće ponude državnih obveznica radi finansiranja većih fiskalnih izdataka i očekivanog jačanja inflatornih pritisaka u SAD. Evro dodatno slabi u drugoj polovini nedelje, pod uticajem sastanka monetarne politike ECB-a i konferencije predsednika ECB-a Marija Dragija, koja je potom usledila. ECB je na sastanku održanom 26. aprila zadržala mere monetarne politike, uz očekivanje da će kamatne stope ostati na sadašnjem nivou u dužem periodu, odnosno dugo nakon završetka programa kupovine aktive. Mario Draghi naveo je da je usporavanje rasta privredne aktivnosti u zoni evra u poslednjim mesecima usledilo nakon snažnog rasta u prethodnom periodu, te da je ekonomski oporavak i dalje solidan i široko rasprostranjen, ali da je neophodno dodatno vreme da ECB proceni nešto lošije ekonomske pokazatelje objavljene u skorijem periodu. Draghi je rekao da na sastanku nisu razmatrane eventualne izmene monetarne politike nakon septembra, što je smanjilo očekivanja da bi već na narednom sastanku, koji se održava u junu, mogle biti najavljenе mere vezane za budućnost *QE* programa nakon septembra. U toku drugog dela izveštajnog perioda, evro je oslabio za 1,29% prema dolaru, odnosno za 1,63% u toku kompletног posmatranog perioda.

2. Tržište hartija od vrednosti

2.1. Državne obveznice SAD

Kriva prinosa državnih obveznica SAD

(na dan, na godišnjem nivou, u %)

U toku izveštajnog perioda, prinosi državnih obveznica SAD povećani su duž cele krive. Kod dvogodišnjih i desetogodišnjih instrumenata rast prinosa iznosio je oko 13 b.p.

Tokom prve nedelje izveštajnog perioda, prinosi državnih obveznica SAD znatno su povećani, usled objave dobrih ekonomskih podataka. Na rast prinosa početkom nedelje uticalo je i slabljenje neizvesnosti da će napad na Siriju, koji su tokom vikenda predvodile SAD, prerasti u sukob većih razmara, kao i objave vesti da je Donald Tramp nominovao ekonomistu Ričarda Klaridu na mesto potpredsednika FED-a, s obzirom na to da je u nekim od prethodnih izjava isticao da investitori potcenjuju rizik viših stopa inflacije. Maloprodaja u SAD u martu raste za 0,6% (očekivano 0,3%), nakon pada od 0,1% tokom februara. Reč je o prvom rastu maloprodaje u poslednja četiri meseca, pri čemu se on beleži u osam od trinaest glavnih kategorija, uz najveći doprinos rasta prodaje motornih vozila i delova, kao i proizvoda medicinske i lične nege. Maloprodaja bez automobila i goriva u martu je povećana za 0,2%, što je u skladu sa očekivanjima i rastom iz prethodnog meseca. Industrijska proizvodnja u SAD tokom marta raste za 0,5% (očekivano 0,3%), nakon rasta od 1,0% iz februara, pri čemu je rastu najviše doprineo rast proizvodnje komunalnog sektora, pre svega proizvodnje prirodnog gasa i električne energije, usled većih potreba za grejanjem zbog hladnijeg vremena. Proizvodnja prerađivačkog sektora u martu je povećana za 0,1%, u skladu sa očekivanjima, nakon rasta od 1,5% iz prethodnog meseca, što je bio najveći mesečni rast od jula 2009. godine. Stepen iskorišćenosti proizvodnih kapaciteta povećan je u martu na 78,0% (očekivano 77,9%; prethodno 77,7%). U izveštaju FED-a o tekućim ekonomskim uslovima, koji se odnosi na mart i početak aprila, navodi se da je u dvanaest okruga SAD primetan snažan rast pozajmica poslovnog sektoru, rast potrošnje stanovništva i dobro stanje na tržištu rada, što ukazuje na nastavak privrednog rasta, ali se ističe i povećana zabrinutost oko poslednje uvedenih ili predloženih uvoznih carina SAD. U izveštaju se navodi da postoje umereni cenovni pritisci, uz značajan rast cena čelika u pojedinim okruzima usled nedavno usvojenih uvoznih carina, pri čemu zarade skromno rastu. Član FED-a Bostik izjavio je da inflacija u SAD raste, te da očekuje da će PCE indeks dostići ciljani nivo u narednom mesecu ili u mesecu posle njega. Takođe, on je naveo da sa svih strana sluša priče koje ukazuju na visok stepen iskorišćenosti kapaciteta na tržištu rada. Član FED-a Evans izjavio je da je optimističan u pogledu toga da će inflacija u SAD dostići ciljana 2%, ali da ne vidi razloge koje bi prouzrokovali značajniji rast iznad tog nivoa, dodajući da je stopa inflacije od 2,25% u potpunosti u skladu sa simetričnim ciljem FED-a. Član FED-a Vilijams izjavio je da je smanjenje nagiba krive prinosa, koje je viđeno do sada, normalan deo procesa rasta kamatnih stopa u SAD, ali da trenutno ne vidi znake izokretanja krive prinosa, koja i dalje predstavlja moćan signal recesije. Vodeći pokazatelj privredne aktivnosti u SAD u martu raste za 0,3%, u skladu sa očekivanjima, nakon rasta od 0,7% u februaru, pri čemu je najveći pozitivan uticaj imala komponenta koja se odnosi na razliku između prinosa desetogodišnje državne obveznice i prekonoćne kamatne stope (širi raspon anticipira ekonomski napredak), dok je najveći negativan uticaj imalo smanjenje nedeljnog proseka broja radnih sati. Pokazatelj poslovnih očekivanja u oblasti koju pokriva FED iz Filadelfije u aprilu raste na 23,2 (očekivano 21,0), nakon što je u prethodnom mesecu iznosio 22,3, čemu je doprineo rast komponenti zaposlenosti i cena, nasuprot značajnom smanjenju komponenti novih porudžbina i pošiljki.

U prvoj polovini druge nedelje izveštajnog perioda, prinosi državnih obveznica nastavili su da rastu. Prinos do dospeća desetogodišnje državne obveznice sredinom nedelje je dostigao nivo iznad 3%, prvi put nakon više do četiri godine, što odražava poverenje investitora u dobro stanje i nastavak snažnog rasta privredne aktivnosti u SAD u dužem periodu, uprkos nešto slabijem

rastu u prvom tromesečju ove godine. Na rast prinosa utiče i smanjenje trgovinskih tenzija između SAD i Kine, nakon najava obeju zemalja da će se njihovi predstavnici u narednim danima sastati radi razgovora o trgovinskim odnosima. *PMI* kompozitni indeks u SAD, prema preliminarnoj proceni za april, iznosi 54,8, što je iznad 54,2, koliko je zabeleženo u prethodnom mesecu. Komponenta indeksa koja se odnosi na usluge povećana je na 54,4 (očekivano 54,1, u martu 54,0), dok je komponenta indeksa koja se odnosi na proizvodni sektor povećana na 56,5 (očekivano 55,2, prethodno 55,6). Agencija *Moody's* potvrdila je AAA kreditni rejting SAD, sa stabilnim izgledima, navodeći izuzetno dobro stanje ekonomije i vodeću ulogu dolara i državnih obveznica SAD u globalnom finansijskom sistemu. Krajem nedelje prinosi umereno opadaju, nakon značajnog rasta porudžbine trajnih dobara u SAD u prethodnom periodu. Prema preliminarnoj proceni za mart, one su povećane za 2,6% (očekivano 1,6%), dok je podatak za februar revidiran naviše, sa 3,0% na 3,5%. Porudžbine bez transportnih sredstava, koja su volatilna komponenta, u martu su ostale nepromenjene (očekivan rast od 0,5%), nakon rasta od 0,9% u prethodnom mesecu. Nove porudžbine kapitalnih dobara, koje se koriste kao pokazatelj planova investicione potrošnje, u martu su smanjene za 0,1% (očekivan rast od 0,5%, u februaru 0,9%). Prema preliminarnoj proceni za prvo tromeseče 2018. godine, stopa rasta BDP-a SAD iznosila je 2,3%, na godišnjem nivou (očekivano 2,0%, prethodno tromeseče 2,9%). Potrošnja stanovništva tokom prvog tromesečja raste za 1,1% (za poslednju godinu dana), nakon 4,0% u prethodnom tromesečju. Sporiji rast potrošnje verovatno je privremenog karaktera i u narednom periodu se očekuje ubrzanje rasta potrošnje usled poreskih olakšica, rasta cena nekretnina i rasta zarada. Prema izveštaju Ministarstva rada, zarade su porasle za 0,9% u prvom tromesečju, što je najviše od 2007. godine, nakon rasta od 0,5% u prethodnom tromesečju. U odnosu na isti period prethodne godine, zarade rastu po stopi od 2,7%.

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

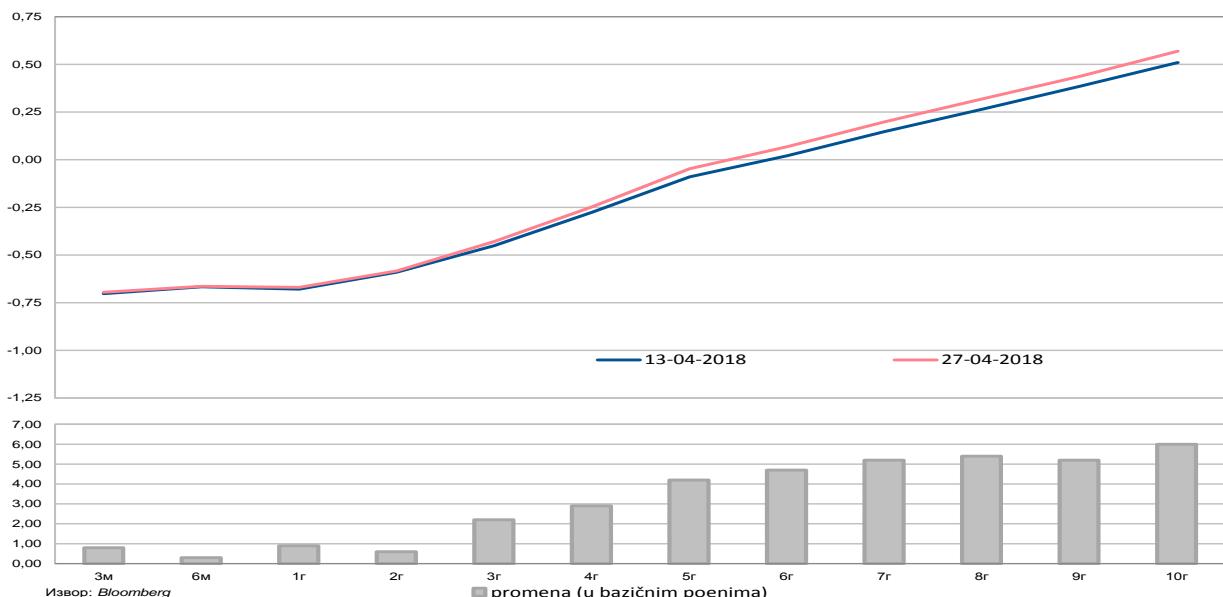
	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I Stopa rasta maloprodaje, M/M (16. 4. 2018)	Mart	0,4%	0,6%	-0,1%
II Stopa rasta industrijske proizvodnje, M/M (17. 4. 2018)	Mart	0,3%	0,5%	1,0%
III Stopa rasta BDP, Q/Q, preliminarno, anualizovano (27. 4. 2018)	Q1 A	2,0%	2,3%	2,9%

Izvor: Bloomberg LP.

2.2. Državne obveznice Nemačke

Kriva prinosa državnih obveznica Nemačke

(na dan, na godišnjem nivou, u %)

Tokom izveštajnog perioda, prinosi nemačkih državnih obveznica blago su porasli. Prinos desetogodišnje obveznice povećan je sa 0,51% na 0,57%, prinos petogodišnje obveznice povećan je sa –0,09% na –0,05%, dok je prinos dvogodišnje obveznice povećan sa –0,59% na –0,58%.

Tokom prve nedelje izveštajnog perioda objavljeni su konačni podaci o inflaciji, kao i podaci o ZEW indeksu i indeksu poverenja potrošača u zoni evra. Stopa inflacije u zoni evra za mart iznosila je 1,3%, posmatrano u odnosu na isti period prethodne godine (preliminarna procena 1,4%, inflacija u februaru 1,1%). U odnosu na prethodni mesec, stopa inflacije u martu iznosila je 1,0% (0,2% u februaru). Ubrzanju inflacije tokom marta najviše je doprineo rast cena proizvoda koji pripadaju kategoriji hrane, alkohola i duvana. Na godišnjem nivou, najveći doprinos rastu inflacije dale su cene usluga i energije, s tim da su cene energije u martu manje nego u februaru. Stopa bazne inflacije, takođe prema finalnoj proceni za mart, iznosila je 1,0%, posmatrano u odnosu na isti period prethodne godine, što je u skladu s prethodnom procenom i februarskim podatkom. ZEW indeks očekivanja u Nemačkoj u aprilu pada na najniži nivo u poslednjih više od pet godina, na –8,2 (očekivano –1,0), sa 5,1 iz marta. Razlozi za ovako značajan pad komponente očekivanja, prema rečima predsednika ZEW instituta Vambah, mogu se najvećim delom naći u međunarodnim trgovinskim konfliktima sa SAD i trenutnom situacijom oko rata u Siriji. Takođe, Vambah navodi da značajan pad proizvodnje, izvoza i maloprodaje u Nemačkoj tokom prvog tromesečja 2018. godine negativno utiče na buduća ekonomska dešavanja. ZEW indeks procene trenutne situacije u Nemačkoj tokom aprila takođe opada na 87,9 (očekivano 88,0), nakon 90,7 iz marta; ZEW indeks očekivanja zone evra u istom periodu smanjen je na 1,9 sa 13,4 iz marta. Indeks poverenja potrošača zone evra, prema preliminarnoj proceni za april, iznosio je 0,4, što je iznad očekivanja (–0,1) i vrednosti u martu (0,1) i ukazuje na nastavak solidnog rasta privredne aktivnosti.

Tokom druge nedelje izveštajnog perioda, objavljeni su podaci o PMI indeksu zone evra, IFO indeksu u Nemačkoj, kao i indeks tržišnog osećanja. Kompozitni PMI indeks zone evra,

prema preliminarnoj proceni za april, iznosi 55,2, što je iznad očekivanja (54,8) i nepromenjeno u odnosu na prethodni mesec. *PMI* indeks uslužnog sektora iznosio je 55,0 (u martu 54,9), dok je *PMI* indeks proizvodnog sektora iznosio 56,0 (u martu 56,6). Vrednosti kompozitnog indeksa u dve najveće članice zone evra, Nemačkoj (55,3) i Francuskoj (56,7), takođe je bila iznad očekivanja i vrednosti u martu, uz povećanje komponente usluga i blago smanjenje komponente proizvodnog sektora. Ovi podaci ukazuju na nastavak solidnog rasta privredne aktivnosti u aprilu, iako je rast od početka godine nešto sporiji nego na kraju prethodne godine, posebno u proizvodnom sektoru, gde jačanje evra i neizvesnost oko protekcionističkih mera u SAD negativno utiču na izvoz. *IFO* indeks poslovne klime u Nemačkoj u aprilu opada na 102,1 (sa 103,3 iz marta), te se nalazi na najnižem nivou od januara 2017. godine. Obe komponente indeksa – komponenta procene trenutne situacije i komponenta očekivanja, opadaju. Pad vrednosti indeksa, peti mesec zaredom, ukazuje na usporavanje privredne aktivnosti u Nemačkoj, najviše usled aprecijacije evra prema dolaru i neizvesnosti oko mogućeg trgovinskog rata sa SAD. Od ovog meseca *IFO* institut objavljuje vrednost indeksa u novoj formi, tako što je, pored sektora industrije i trgovine, u obzir uzet i sektor usluga (sa učešćem od 50% u vrednosti indeksa), kako bi imao bolji obuhvat nemačke ekonomije, dok je bazna godina promenjena, sa 2005. na 2015, što je uticalo na smanjenje vrednosti indeksa za oko devet poena. Indeks tržižnog osećanja zone evra, koji objavljuje Evropska komisija, u aprilu beleži vrednost od 112,7, što je nepromenjeno u odnosu na prethodni mesec. Pad osećanja beleži se u sektorima maloprodaje, usluga i građevine, dok komponenta indeksa koja meri poverenje potrošača raste u odnosu na prethodni mesec i iznosi 0,4.

U četvrtak, 26. aprila, održan je sastanak ECB-a, na kome nije bilo promena monetarne politike. U izveštaju sa sastanka navedeno je da ECB očekuje da će kamatne stope ostati na sadašnjem nivou u dužem periodu, odnosno dugo nakon završetka programa kupovine aktive. Ova odluka bila je potpuno u skladu sa očekivanjima tržišnih učesnika. Na konferenciji nakon sastanka, predsednik ECB-a Dragi rekao je da je usporavanje rasta privredne aktivnosti u zoni evra u poslednjim mesecima usledilo nakon snažnog rasta u prethodnom periodu, da je ekonomski oporavak i dalje solidan i široko rasprostranjen, ali da ECB-u treba još vremena da proceni nešto lošije ekonomske pokazatelje objavljene u poslednje vreme. Dragi je rekao da na sastanku nisu razmatrane eventualne izmene monetarne politike nakon septembra, što je smanjilo očekivanja da bi već na narednom sastanku (u junu) mogle biti najavljenе mere vezane za smanjivanje neto kupovina u okviru QE programa.

Član ECB-a Praet izjavio je da poslednji makroekonomski podaci i istraživanja ukazuju na umereniji tempo privrednog rasta, nakon nekoliko tromesečja veoma snažnog rasta. Takođe, Praet je dodao da inflacija još uvek nije na putu održivog rasta ka cilju, usled čega je i dalje neophodan značajan nivo stimulativne monetarne politike, te ECB mora biti oprezna i strpljiva, ali navodi da izgledi privrednog rasta povećavaju očekivanja da će inflacija konvergirati ka cilju od nešto ispod, ali blizu 2% u srednjem roku.

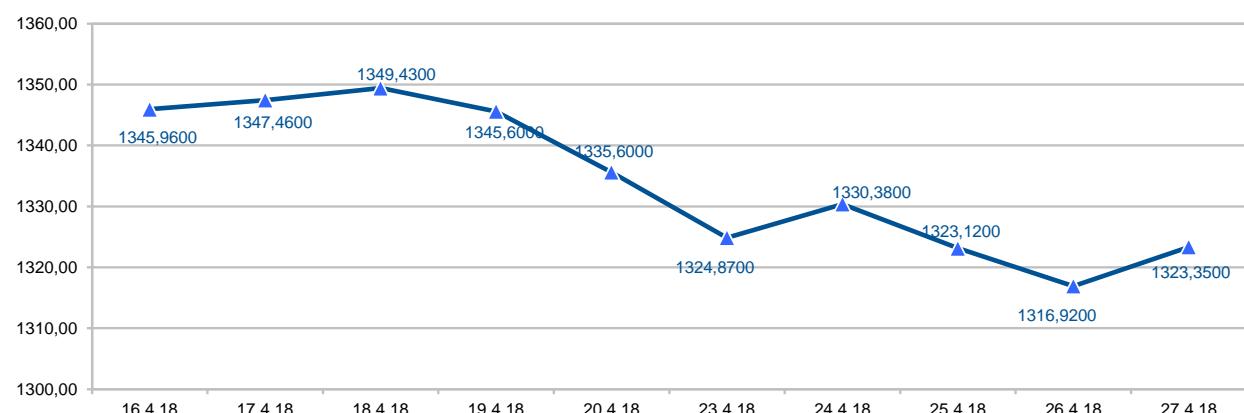
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zemalja Evropske monetarne unije

	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I PMI u zoni evra, preliminarno (23. 4. 2018)	Apr.	54,8	55,2	55,2
II IFO indeks poslovne klime u Nemačkoj (24. 4. 2018)	Apr.	102,8	102,1	103,3
III Indeks ekonomskog poverenja u zoni evra (27. 4. 2018)	Apr.	112,0	112,7	112,7

Izvor: Bloomberg LP.

3. Zlato

Zlato
(dnevni podaci, USD po uncu)

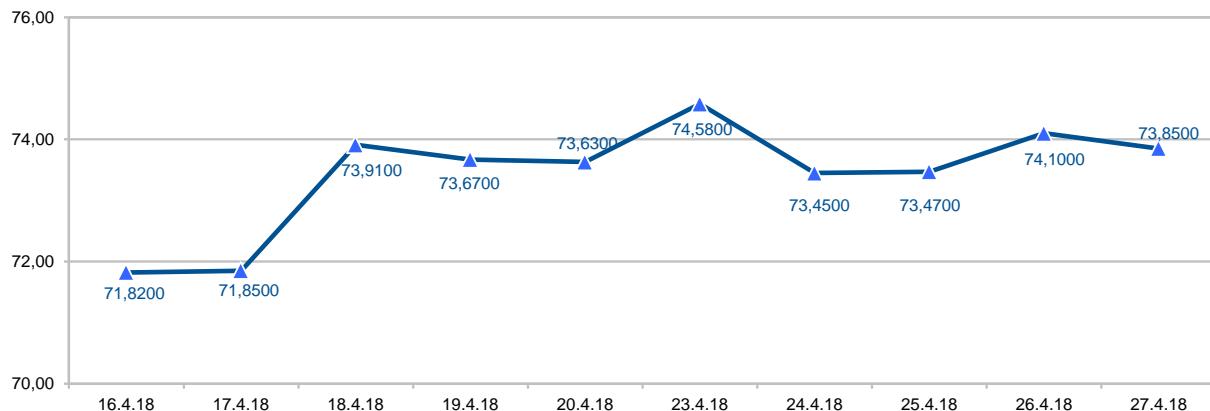
Izvor:Bloomberg LP

Rast cene zlata na početku nedelje bio je podržan slabijim dolarom, iako su dobici bili ograničeni očekivanjima da sukobi u Siriji neće prerasti u konflikt globalnih razmera. Do sredine nedelje cena blago raste, da bi poslednja dva dana cene izraženije opale, uporedno sa smanjenjem globalnih političkih i bezbednosnih rizika vezanih za dešavanja u Siriji, kao i za odnose SAD s Kinom i Severnom Korejom. Takođe, jačanje dolara usled očekivanja viših kamatnih stopa u SAD negativno se odrazilo na cenu zlata u drugoj polovini nedelje, u toku koje je cena zlata smanjena za 0,73%.

Rast prinosa državnih obveznica SAD i smanjenje globalnih političkih rizika bili su glavni faktori pada cene zlata i u toku druge nedelje. Prinos desetogodišnje državne obveznice premašio je nivo od 3% prvi put u poslednje četiri godine, podržan prodajom državnih obveznica usled rasta zabrinutosti zbog povećane ponude radi finansiranja višeg nivoa državne potrošnje. Takođe, vest da će doći do pregovora između SAD i Kine radi rešavanja trgovinskih razmirica doprinela je dodatnom padu cene zlata. Na kraju nedelje, cene se u izvesnoj meri oporavljuju, uporedno sa slabljenjem dolara i nešto nižim prinosima državnih obveznica SAD, ali su izgledi da će doći do kompletног ukidanja nuklearnih pogona na Korejskom poluostrvu, usled napretka u pregovorima Severne i Južne Koreje, ograničili rast cene. U toku druge nedelje, cena zlata smanjena je za 0,92%, odnosno za 1,64% u toku izveštajnog perioda.

4. Nafta

Dated Brent OIL
(dnevni podaci, USD po barelu)

Izvor:Bloomberg LP

Cena nafte na početku nedelje opada, usled smanjene zabrinutosti investitora oko eskalacije sukoba na Bliskom istoku, posle vazdušnih napada na Siriju tokom vikenda. Sredinom nedelje cene nafte značajno raste, na nivo blizu poslednji put zabeleženih 2014. godine, pod uticajem objave vesti da bi Saudijska Arabija bila zadovoljna cenom nafte u rasponu od 80 do 100 dolara po barelu, što ukazuje na to da će nastojati da sporazum o ograničenju proizvodnje ostane na snazi i nakon juna tekuće godine. Takođe, rastu cena doprinela je objava izveštaja o smanjenju zaliha sirove nafte u SAD, kao i objava vesti iz dva izvora upoznata s dešavanjima, da članice *OPEC*-a i drugi vodeći proizvođači nafte van *OPEC*-a smatraju da je višak ponude nafte na globalnom tržištu eliminisan, delimično zahvaljujući sporazumu o smanjenju ponude predvođenog *OPEC*-om, koji je na snazi od janura 2017. godine. Izvesnom padu cene nafte u nastavku nedelje doprinela je izjava ministra energetike Rusije Aleksandra Novaka, koji je rekao da bi u toku ove godine ipak mogla oslabiti proizvodna ograničenja. Takođe, cene su bile i pod blagim pritiskom objave predsednika SAD Trampa, koji je kritikovao ulogu koju *OPEC* ima u rastu cene nafte, ističući da su one na neosnovano visokim nivoima, imajući u vidu rekordne količine nafte svuda. Cena nafte je u toku prvog dela izveštajnog perioda porasla za 1,07%.

Cene nafte na početku druge nedelje raste pod uticajem straha od nametanja novih sankcija Iranu od strane SAD, s obzirom na istek važenja nuklearnog sporazuma 12. maja, čime bi se dodatno uticalo na smanjenje ponude nafte na globalnom nivou. Narednog dana one se oporavljavaju, usled smanjene zabrinutosti od realizacije prethodno opisanog scenarija, nakon razgovora predsednika SAD Donalda Trampa i predsednik Francuske Emanuela Makrona. Međutim, cene ponovo rastu u drugom delu nedelje, takođe pod uticajem rizika novih sankcija Iranu, značajnog pada proizvodnje nafte u Venecueli, i znakova snažne globalne tražnje, uprkos jakom dolaru. U toku druge nedelje, cena nafte porasla je za 0,30%, odnosno za 1,37% u toku posmatranog izveštajnog perioda.